

הלכה למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת סוטה

תוכן

- 1.....הלכה למעשה.
- 1.....א. התורה אמרה בעפר והלכה בכל דבר.
- 3.....ב. התורה אמרה בתער והלכה בכל דבר.
- 5.....ג. התורה אמרה ספר והלכה בכל דבר.
- 6.....הלכתא למשיחא.
- 7.....ד. מצורע ... והלכתא מגלח כדלעת ... בא לו להקיף את המצורע מעביר תער על כל בשרו ... וביום השביעי מגלחו תגלחת שניה כתגלחת ראשונה.
- 7.....ה. מיעט שיער שבתוך החוטם.
- 8.....ו. מביא רקבובית ירק ומקדש ... שלשה צריכין שיראו עפר סוטה.
- 8.....ז. ואפר פרה.
- 8.....הלכה למעשה.
- 8.....ח. ורוק יבמה.
- 9.....הלכתא למשיחא.
- 9.....ט. מביא מים שדם ציפור ניכר בהן וכמה רביעית.
- 9.....י. הקדים עפר למים פסול ... אל כלי דוקא עליו לערבן ... אל כלי שתהא חיותן בכלי

דף טז.

הלכה למעשה

א. התורה אמרה בעפר והלכה בכל דבר

השוחט תיה¹ או עוף מצות עשה לכסות את דם השחיטה שנאמר (ויקרא יז פסוק יג) וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֵצוּד צִיד תִּיָּה או עוף אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְשָׁפַךְ אֶת דָּמּוֹ וְכִסְהוּ בְּעֶפֶר.

וצריך להכין עפר כדי לכסות בו ומלבד העפר שצריך לכסות בו את הדם מלמעלה, צריך להכין עפר תיחוח, שעליו ישחוט את החיה או העוף, שיהיה

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד כה ה

הַלְנָה לַמַּעֲשֵׂה וּלְמַשִּׁיחָא בְרַף הַיּוֹמִי

מסכת סוטה

מונח תחת דם השחיטה², ואם מצא עפר מוכן צריך להזמינו בפה, או יזמינו בידו³, ויש אומרים⁴ שאינו צריך. אך העפר שמלמעלה לבו"ע צריך לתת לשם כיסוי⁵.

מי שאין⁶ לו עפר לכסות לא ישחוט עד שיהיה לו עפר לכסות, וסתם עפר הוא שמצמיח זרעים הנזרעים בתוכו, אף על פי שאינו נקרא עפר בפי הבריות, נכלל הוא בעפר שמקרא, ואם אינו מצמיח זרעים הנזרעים בתוכו, אף על פי שכשמשמים צמחים בתוכו הוא מגדלם כלומר שמצמיח עשבים שגדלו כבר⁷ או צמחים שגדלים מאליהם אבל לא צמחים שזרעים בו⁸, כגון ארץ עפר מליחה של מדבר ציה ושממה, אף על פי שהיא נקראת עפר בפי הבריות אין מכסין בה שאינה בכלל עפר שמקרא.

ודבר שאינו נקראת עפר בפי הבריות אלא שמצינו בכתוב שהחשיבו לקרותו עפר ואינו בכלל עפר סתם, כגון זהב שחוק דכתיב (איוב כח פסוק ו) וְעִפְרַת זָהָב לוֹ, או עפר שריפה דכתיב (במדבר יט פסוק יז) מֵעֵפֶר שְׂרִפַת הַחֲטָאִת, אף על פי שאינם מצמיחים זרעים הנזרעים בתוכו, מכסין בהם כיון שנקראו עפר,

² כתיב בעפר משמע שיהא עטוף בעפר ט"ז. ועפר דלמטה צריך שיהא כמו עפר דלמעלה בכל הלכותיו דבר שמצמיח או שיהא נקרא עפר. משב"ז שם ו

³ ש"ך ופמ"ג בשפ"ד שם יב, והוא דעת רש"י בפרק השוחט דף ל"א. ד"ה דמומין ליה ועיין צבי לצדיק שם "נראה לי אפילו אי מצות אין צריכות כוונה, דווקא בתוקע לשיר דעל כל פנים עשה מעשה התקיעה, אבל כאן שהתורה אמרה בעפר והוא לא נתן עפר למטה ולא עשה מעשה, משום הכי צריך כוונה והזמנה.

⁴ הרשב"א שם שכתב על רש"י שם בחידושו [ד"ה דמומין] שאינו מחזור דעפר כיסוי אינו צריך זימון בפה, וכן דעת הרא"ש [פרק ב סימן ח] והתוספות [פג, ב ד"ה צריך] ורבינו ירוחם [נתיב טו אות ה קכא, א] וכתב הכסף משנה [יד יד] שכן נראה דעת הרמב"ם וכן עיקר. פר"ח שם יג אך מש"ך שם וחי' רע"א משמע שהעיקר כרש"י

⁵ ש"ך שם. ובדיעבד ודאי כשר. ואם חזר ונתגלה חייב לכסות שהרי זה כביסתו הרוח ואם לא נתן העפר מלמטה אינו מחוייב לכסות אבל מ"מ אם חזר ונתגלה חייב לכסות. וכן אם מצא עפר תיחוח ושחט עליה דלא קיים מצות כיסוי, ואם נתגלה כיון דדם מגולה חיוב עליו. חי' רע"א ואם שחט ע"ג העפר המונח כבר ולא הזמינו בפה ועדיין לא כיסה מלמעלה יש להחמיר היכא דאפשר לגרר הדם וליתנו לתוך עפר שהזמינו ולכסותו בברכה אבל אם כבר כיסה מלמעלה פטור. אבל כשלא נבלע הדם צריך לגלותו ולגררו וליתן עפר למטה ולמעלה ואינו מברך. דרכ"ת שם מד משמ"ח ותבו"ש ומנחה"ב

⁶ שו"ע ונו"כ שם כג

⁷ ט"ז שם יח

⁸ פר"ח שם לה

הלכה למעשה ולמשיחא ברף היומי

מסכת סוטה

לפיכך מכסין בזבל דק⁹, וחול הדק מאד עד שאין היוצר צריך לכותשן כלל, ובסיד ובחרסית¹⁰ והוא ג"כ מין סיד שחופרים אותו מן הקרקע¹¹, ולבינה כתושה¹², ומגופת חבית של חרס שנכתשה, ובשחיקת אבנים ובשחיקת חרסים ובזהב שחוק ובנעורת של פשתן דקה¹³ ובנסורת של של נגרים, ובאוכלים או בגדים שרופים עד שנעשה אפר, ובשיחור והם פחמים כתושים, או פיח הכבשן, ובבחול ובנקרת הפסילים והוא מה שמנקרין מן הריחים, בכל אלו נקראים כיסוי,

אבל אם כפה עליו כלי או כסהו באבנים אין זה כיסוי, שהרי בעפר כתיב, לפיכך אין מכסין בזבל הגס ובחול הגס שהיוצר צריך לכותשן, ולא בקמח וסובין ומורסן, ואין מכסין לא בגפרית ומלח ולא בפלפלין שחוקים, אבל בקנמון טחון מכסין¹⁴. ולא במיני מתכות שחוקין חוץ מבזהב שחוק, והוא שלא נשרפו, אבל אם נשרפו חזרו לעפרן ומצמיחין זרעים, הילכך מכסין בהן¹⁵. שהוא הדין לכל דבר שבעולם שנשרף שמכסין בעפרו¹⁶.

ב. התורה אמרה בתער והלכה בנל דבר

כבר התבאר במסכת נזיר דף לפ. שנזיר שגלח¹⁷ שיערה אחת¹⁸ לוקה, בין בתער בין בזוג כלומר מספריים¹⁹ וכן אם תלשה בידו לוקה.

והוא שקצצה מעיקרה כעין תער, וכן אם תלשה בידו לוקה, אחד המגלח ואחד המתגלח שנאמר (במדבר ו פסוק ה) תער לא יעבר על ראשו, ואם הניח ממנו כדי לכוף ראשה לעיקרה אינו לוקה שאין זה כעין תער.

⁹ ע"י בדעת תורה ס"ק י"ח מ"ש לענין אם מותר לכסות בירקות רקובין עפ"ד הש"ס סוטה דף ט"ז ע"ב דמקרי עפר וכו' דמ"מ י"ל דאין לכסות בהן משום די"ל דדמי לזבל הנס.

¹⁰ כתב הרמב"ם בפירוש המשנה [פרקו משנה ז] שאע"ג שהסיד והחרסית ומנופה ולבינה אין מגדלין צמחים, מכל מקום מכסין בהם לפי שמתחילה קודם שנעשו כך היו מגדלין צמחים. ובתוספות [פח, א ד"ה כל] כתבו דחרסית מגדל צמחים אלא שאינו מוציאה כדי נפילה. ופירוש חרסית בערוך [ערך חרס] פירש שהוא מין סיד שחופרין אותו מן הקרקע, והרע"ב במסכת מעשר שני [פרק ה משנה א] פירש שהוא אדמה שעושים ממנה כלי חרסת. פר"ח שם לו

¹¹ ש"ך שם לב

¹² לבוש וש"ך שם לג

¹³ כלומר שמנערים מפתן. מ"ז יט שם

¹⁴ כנה"ג בשם ש"ג

¹⁵ לבוש ובית הלל שם.

¹⁶ פר"ח דם מב

¹⁷ רמב"ם שם פרק ה הלכה יא

¹⁸ והלכה למשה מסיני שלוקה גם בשערה אחרת אע"ג שבשאר מקומות שיערה אחת לאו כלום היא וכמבואר בתוס' נזיר דף מ ע"ב (ערוה"ש שם סי' טו סעי' ג)

¹⁹ ובה חמור גילוח בנזיר מאיסור גילוח פאת הראש והזקן דהתם בעינן השחתה ולהכי אין חייב אלא על תער ולא על מספריים כעין תער משא"כ הכא בנזיר חייב אפילו על תלישת שיער מעיקרו כיון שלא נאמר בו לשון השחתה אלא תער לא יעבור ומרבינן כל מיני מעבירים ועוד דבנזיר מבואר עיקר המצוה גדל פרע שער ראשו שהמצוה שיניחנה לגדול וכל שעושה מעשה ומבטל הגידול עובר על לאו (ערוה"ש שם סעי' א ב)

הלכה למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת סוטה

י"א²⁰ שאינו חייב אלא אם כן קצצה ומשחיתה²¹ מעיקרא כעין תער²². וי"א²³ שכל שקצצה ולא הניח כדי לכוף ראשה לעיקרה לוקה.

י"א²⁴ שאם תלש מקצת השיער עד שלא נשאר לכוף ראשו לעיקרו. חייב.

י"א²⁵ שאם אינו כעין תער בין שעקרה ממקום גידולה בין שהניח בה יותר מן הראוי אין כאן לאו ומ"מ לכו"ע²⁶ גם אם לא קצצה מעיקרא כבר התבאר שם דף מ. שעובר בעשה שנאמר (במדבר ו פסוק ה) גִּדְל פָּרַע שְׁעַר רֵאשׁוֹ שנתחייב בזה הנזיר לגדל את שערות ראשו כל ימי היותו נזיר²⁷.

י"א שאפילו נזיר שקצץ מקצתה של שיערה אחת, ולא עקר את כולה, עבר על עשה זה המחייב את הנזיר לגדל פרע את שיער ראשו²⁸, אף שלא עבר בכך על לאו²⁹. וי"א שאם נשאר מהשערה כדי לכוף ראשה לעיקרה³⁰ לא עבר הנזיר אף על העשה³¹.

²⁰ תוס' נזיר מ ע"א ד"ה ובתער

²¹ עיין לקומי הלכות שם

²² ועיין בערוה"ש שם סעי' ט שכן הוא נמי דעת הרמב"ם שלכאורה סותר עצמו דבהתחלה כתב קצצה מעיקרא ואח"כ כתב כדי לכוף אלא ע"כ צ"ל שבתחילה כתב שיעור שלוקה עליו דהיינו שקצצה מעיקרא כעין תער ובסוף אתי למימר שאם הניח כדי לכוף ראשה וכו' אפילו עשה אין בזה כיון שנשאר כשיעור זה אבל אם לא קצץ מעיקרו אבל גם לא השאיר כדי לכוף אע"ג שאינו לוקה מ"מ עבר על העשה דומיא דסם המבואר בה"ב לחם משנה בדעת הרמב"ם שם

²³ הכי איתא במפרש במשנה או שסיפסף כל שהוא – שתלש קצת בראש השיער. ועיין זבח תודה שנשאר בצ"ע בדין זה שהרי אינו כעין תער

²⁴ עיין כסף משנה שם כתב שהרמב"ם פסק כרבי יאשיה וכו' ע"כ וקשה דא"כ למה לא הזכיר רבינו מירט וספסוף כדברי רבי יאשיה ותו דרבינו כתב והוא שקצצה מעיקרה כעין תער ואילו רבי יאשיה נראה דלא ס"ל הכי דהרי חייב מירט ופירש"י שעקרו לגמרי ממקום גידולו וודאי דאין זה כעין תער לכך נראה לומר עם הברייתא האחרת דמייתי התם וכתבו התוס' ד"ה תנו רבנן דתלש דרבי יאשיה היינו שלא כעין תער ולכך אינו עובר אלא בעשה אבל בקוצץ מעיקרן לגמרי כעין תער איכא לאו ככל המעבירין דתני בברייתא דלא פליגי אהרדי וכו' ע"כ. הרי שהתוס' ז"ל שמו מגמת פניהם לתרוץ דברי רבי יאשיה דלא ליפלוג אהך סתם ברייתא. מעתה רבינו הן הכי נמי דפסק כרבי יאשיה וכדברי מרן ז"ל ממ"ש דכיון שהקדים דבעינן כעין תער מעתה הדבר פשוט במ"ש וכן אם תלשה בידו היינו כעין תער שהקדים ז"ל דהיינו תלשה סמוך לבשר והיינו מתניתין דנזיר שספסף כל שהוא חייב וכמ"ש רבינו בפירוש המשנה שם ומינה שאם אינו כעין תער דהיינו בין שעקרה ממקום גידולה בין שהניח בה יותר מן הראוי אין כאן לאו אלא עשה והיינו מ"ש אח"ז ואם הניח ממנו כדי לכוף ראשה לעיקרה אינו לוקה כלומר דאין בה אלא עשה ודייקי דברי מרן ז"ל שלא ציין שום דבר עמ"ש רבינו ואם הניח ממנו וכו' מפני שהבין הדברים ע"פ האמור ועוד יתבאר לקמן בע"ה. מעשה רקח שם

²⁵ לח"מ שם פרק ה הלכה יא

²⁶ רמב"ם נזירות פ"א ה"א ע"פ נזיר לט ע"ב. סהמ"צ לרמב"ם עשה צב, סמ"ג עשין קכו, החינוך מצוה שעד.

²⁷ תוס' לט ע"ב ד"ה ת"ר.

²⁸ אף שנחלקו הרמב"ם והתוס' כמה הוא השיעור של קציצת השערה לעבירת הלאו, מ"מ בבב"ג כו"ע מודים שלא עבר.

²⁹ שזהו שיעור הרמב"ם להלאו.

³⁰ משל"מ נזירות פ"ה ה"א ממשמעות לשון הרמב"ם שם וה"ב. ועיין במנחת חינוך מצוה שענ.

הלכה למעשה ולמשיחא ברף היומי

מסכת סוטה

י"א שנזיר שהשיר את שעריו ע"י שהעביר על ראשו סם, עבר על עשה זה המחייב את הנזיר לגדל פרע את שיער ראשו³². אף שלא עבר בכך על לאו³³. וי"א שהנזיר לא עבר אף על העשה³⁴.

המנחת חינוך³⁵ נסתפק אם אחר שגילח את שעריו של הנזיר עובר על עשה זה המחייב ששער הנזיר יגדל פרוע, כשם שהוא עובר על הלאו של גילוח, או שעשה זה נאמר רק על הנזיר ולא על אחר שמגלחו.

ג. התורה אמרה ספר והלכה בכל דבר

נאמר בפרשת כי תצא (דברים פרק כד פסוק א – ב) וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מִצָּא בָּהּ עֲרוֹת דְּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר פְּרִיִּת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשָׁלְחָהּ מִבֵּיתוֹ. וַיִּצָּאָה מִבֵּיתוֹ וְהִלְכָה וְהִיְתָה לְאִישׁ אֲחֵר. ונתחייב בזה הרוצה לגרש את אשתו כדי שתהיה מותרת להנשא לאדם אחר, לכתוב לה שטר – גט ולמוסרו בידה³⁶, והעושה כן קיים מצוות עשה. ונמנית מצווה זו במנין המצוות³⁷. והובאו דיניה במסכת גיטין, ונפסקו ברמב"ם³⁸.

³² ספרי זומא פרשת נשא, הובא מילקוט שמעוני שם רמז תשי, סהמ"צ להרמב"ם עשה צב בשם מכילתא, ור"ל ספרי זומא הנ"ל, ועיין הערת ר"ח הלר שם בסהמ"צ שהוציא לאור, רמב"ם נזירות פ"ה הי"ב. ועיין תוס' לט ע"ב ד"ה ת"ר ופי' הרא"ש שם.
³³ ראה לעיל.

³⁴ פי' הרא"ש נזיר סא ע"א, עי"ש שנזיר מהור מותר להעביר בסם, ועיין מנחת חינוך מצוה שעג שהביאו מהשמ"ק והוכיח שאף על העשה לא עבר. ועיין בפ"י הרא"ש שם ובמנחת חינוך דמירי בסם שאינו חוזר ומצמיח אח"כ.
³⁵ מצוה שעג.

³⁶ משנה קדושין ב ע"א ע"פ רש"י.

³⁷ סהמ"צ לרמב"ם עשה רכב, סמ"ג עשין ג, החינוך מצוה תקעמ, רס"ג עשה עג, סמ"ק מצוה קפט, זוהר הרקיע לרשב"ץ עשה ע"א, רבינו ירוחם חלק חוה נתיב כד. [ועיין בהשגות הרמב"ן (עשה רלה) שמנה את מצות שחרור העבד כמצוה בפני עצמה, וכמו שנמנית מצוות גרושין בפני עצמה, וביאר שם שאין חוב לשחרר את עבדו, אלא שכאשר יפיל האדון לעבד את שינו או יוציא את עינו, הוא מחויב אחרי שיעמוד עמו כבי"ד לשלם לו תמורת הנזק את גופו כלומר את שחרורו, וכמו שמצינו במצוות גירושין.

³⁸ הל' גירושין פ"א, פ"ב ה"א, פ"ג ה"א הט"ו, פ"ד ה"א ה"ו ה"ז. ובטור ושו"ע אהע"ז סי' קיט – קנד.

הלכה למעשה ולמשיחא ברך היומי

מסכת סוטה

וצריך שיגרש את אשתו בכתב, כלומר בגט – שטר³⁹. שכתוב בו סיפור הכריתות, שהוא פוטר אותה ומתירה לכל⁴⁰, ולא יגרש אותה בדבר אחר⁴¹.

דקדקו חז"ל שסתם ספר⁴² הנאמר בכל מקום פירושו הקלף שכותבין עליו, ואם היה פירושו כאן כך, היה לו לומר וכתב לה על ספר או בספר וגו', ומדכתיב וכתב לה ספר אין פירוש ספר שבכאן קלף אלא פירושו ספור דברים, אבל הכתיבה יכולה להיות על כל דבר שיכולין לכתוב עליו, ואמרו חז"ל ובלבד שיהא דבר התלוש ולא יהא דבר המחובר לקרקע,

ועל כל דבר שהוא תלוש כותבין אותו ואפילו הוא דבר שהוא אסור בהנאה⁴³, ובלבד שיהא דבר שמותר לקיימו⁴⁴.

וכותבין אותו אפילו על דבר שיכול להזדייף, והוא שיתננו לה בעידי מסירה, דקי"ל עידי מסירה כרתי, וכיון שנתנו לה בפניהם והם רואים שכתוב כהלכתו בשעת נתינה, הרי זה גט כשר אף ע"ג שיכול להזדייף אחר כך, אבל בעידי חתימה אפילו הם לפנינו פסול, כיון שיכול להזדייף דחיישינן שמא זייפתו. ואלו הן הדברים שיכולין להזדייף, נייר מחוק, דפתרא, וחרס, ועלין, ויד העבד, וקרן של פרה. וכשכותבין עליהן גט צריך למוסרו לה בפני עידי מסירה. וכשכותב אותו על יד של עבד או קרן של פרה צריך ליתן ולמסור לה בפירוש העבד כולו או הפרה כולה, ולא יחתוך יד של עבד או קרנה של פרה אחר הכתיבה ויתנו לה.

הלכתא למשיחא

³⁹ הערוך בערך גט, פירש "גט" סתם, הוראתו שטר, עיי"ש בערוך השלם. ואונקלוס תרגם את המילים "ספר כריתות" שנאמרו בגרושי אשה "גט פטורין". ואף שאף שאר השטרות נקראים גימים, (ראה משנה גימין יז ע"א), מ"מ סתם גט המוזכר בדברי חז"ל הוא שטר גירושי אשה (תוס' גימין ב ע"א ד"ה המביא), ורמב"ם בפהמ"ש (גימין פ"ב מ"ה). וכן לשון הבני אדם לקרוא לשטר זה גט סתם (רש"י גימין סה ע"ב ד"ה כתוב. וראה בשלטי הגבורים למרדכי ריש גימין שהביא ירושלמי (אינו לפנינו) שיש אבן בכרכי הים שנקראת "גאטא" ומגרשת כל חברותיה, ולכן שטר סה נקרא גט. [ראה בענין זה בחתם סופר גימין י ע"א ד"ה כל גט]. ועיין עוד בזה בכלבו (סי' עו), ולבוש (סי' קכה סעיף יא) שהביאו עוד בענין זה מירושלמי שאינו לפנינו. ובקהלת יעקב למהרי"י אלגזי (לשון חכמים אות קסג) כתב שהאותיות ג וט' אינן באות מחוברות בשום תיבה בתנ"ך, ולכן קראו לסימן הפירוד בין איש לאשה בשם גט.

⁴⁰ שנאמר "וכתב לה ספר כריתות" ו"ספר" פירושו "ספירת דברים" כמו שאמרו בגימין כא ע"ב, ופירש רש"י שיכתוב בו את סיפור דברי הכריתות.

⁴¹ רמב"ם הל' גירושיין פ"א ה"א וה"ג, וטור ריש סי' קב. ונלמד ממ"ש בתורה "וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה וגו'", ואמרו בקידושין (ה ע"א) "מלמד שאינה מתגרשת אלא בכתב", ועוד נאמר שם בגמרא, נאמר "וכתב לה" – בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף. ולדעת רבי יוסי הגלילי נלמד שם ממ"ש בתורה "ספר כריתות", ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה.

⁴² שו"ע ונו"כ אבהע"ז קכד א ב ולבוש שם

⁴³ לשון השו"ע משמע בדיעבד כשר אבל לכתחילה אסור והיינו כדעת תוספות דסבירא להו כן משום דהוי כאלו מתהני מאיסורי הנא' אבל הרמב"ם והטור מכשירים אפילו לכתחלה. ב"ש שם א

⁴⁴ אבל אם הוא מן הדברים שאסורים לקיימן שצריכין לבער מן העולם, יש אומרים שאין כותבין עליו דהואיל ועומד לשרוף כשרוף דמי וכמאן דליתיה דמי ולא מידי יהיב לה. לבוש שם

הלכה למעשה ולמשיחה בדרך היומי

מסכת סוטה

ד. מצורע ... והלכתא מגלח כדלעת ... בא לו להקיף את המצורע מעביר תער על כל בשרו ... וביום השביעי מגלחו תגלחת שניה כתגלחת ראשונה

טהרת מצורע מצות עשה⁴⁵, ותגלחתו כשיטהר מצות עשה, ולאחר שהביא את בצפרים ולאחר שהזו עליו, מגלח הכהן את המצורע, כיצד מגלחו, כיצד מגלחו, מעביר⁴⁶ תער על כל בשרו הנראה, אפילו בית השחי ובית הערוה שיער שעל כל הגוף עד שיעשה כדלעת שנאמר את כל שערו. כשהוא⁴⁷ מגלח⁴⁸ אינו מגלח אלא בתער, ואם גילח שלא בתער, או שהניח שתי שערות לא עשה כלום, ומצורע אינו מגלחו אלא כהן.

וכבר התבאר במסכת נזיר דף נח: שנאמר בפרשת מצורע (ויקרא יד פסוק ב ט) זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו וגו' והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו וגו' נצטווה⁴⁹ המצורע לגלח והיא הטהרה השניה לו, ותגלחת שנייה כראשונה ומכבס בגדיו וטובל ויטהר מלטמא אחרים, והרי הוא ככל טבולי יום ואוכל במעשר, העריב שמשו אוכל בתרומה, הביא כפרתו אוכל בקדשים

דף טז:

ה. מיעט שיער שבתוך החוטם

מכיון שנאמר יגלח את כל שערו וגו' אפילו בית השחי ובית הערוה שיער שעל כל הגוף עד שיעשה כדלעת כמו שהתבאר א"כ למה נאמר (שם) את ראשו ואת זקנו ואת גבת עיניו לרבות כל כיוצא בהן, ולמעט שיער שבתוך החוטם לפי שאינו נראה. וי"א⁵⁰ שריבה שיער של בית הסתרים, ושיער שבתוך החוטם אינו מעכב לפי שאינו ברוב האדם.

⁴⁵ רמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק יא הלכה א

⁴⁶ רמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק יא הלכה א

⁴⁷ רמב"ם נזירות פרק ח הלכה ו

⁴⁸ רמב"ם הלכות טומאת צרעת שם הלכה ג

⁴⁹ ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קיא

⁵⁰ השנות הראב"ד שם

הלכה למעשה ולמשיחא ברך היומי

מסכת סוטה

ו. מביא רקבובית ירק ומקדש ... שלשה צריכין שיראו עפר סוטה

כבר התבאר לעיל דף טו: שממה שנאמר בפרשת נשא (במדבר ה פסוק יז) וְלִקַּח הַכֹּהֵן מִיָּמִים קְדָשִׁים בְּכֹלֵי הָרֶשֶׁת וּמִן הָעֶפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן יִקַּח הַכֹּהֵן וְנָתַן אֶל הַמַּיִם. שלוקח עפר מקרקע המשכן ונותנו על פני המים כדי שיראה על פני המים. לא היה שם⁵¹ עפר בהיכל מביא עפר מבחוץ ומניחו בהיכל ולוקח ממנו ונותן על פני המים, ואינו מביא אפר, אבל מביא רקבובית שהיא כעפר⁵².

ז. ואפר פרה

כיצד מקדשין⁵³ את המים באפר הפרה, נותן את המים שנתמלאו לשם מי הטאת בכלי ונותן אפר על פני המים כדי שיראה על פני המים, אף על פי שהיא חבית גדולה מלאה מים ומערב הכל.

הלכה למעשה

ח. ורוק יבמה

כבר התבאר במסכת יבמות דף קו: שאשה שמת בעלה ואין לה ילדים ממנו אם אינה מתייבמת אלא חולצת, תעמוד נגד היבם⁵⁴, ותרוק בארץ כנגד פני היבם, רוק הנראה לדיינים כשיצא מפיה עד שיגיע לפני היבם. צריכין הדיינים החמשה לראות הרוק כשיוצא מפיה עד שיגיע לפני היבם על הארץ⁵⁵. ואם לא ראו הדיינים כשיצא הרוק מפיה, כשרה.

⁵¹ רמב"ם הלכות סוטה פרק ד הלכה יב יג

⁵² לפי מ"ש בחולין דעפר שאינו מגדל צמחים פסול לכיסוי הדם א"כ גם להשקאת סוטה פסול ואם כן במדבר שהוא עפר שאינו מגדל צמחים איך יהיה אופן לעשות מעפר המשכן וא"ת שלא היו משקין במדבר סוטות הרי אמרו רז"ל על פסוק ויקנאו למשה שכל אחד קינא את אשתו ממשה. ונראה לומר כי אפשר שהיה נעשה במדבר איזה אבק ועפרורית מחמת ההבל האנשים והאוויר וזה ראוי לצמוח ועל דרך שכתב הרמב"ם שם אבל מביא רקבובית שהיא כעפר יעו"ש שוב ראיתי מ"ש בזה"ק סדר פקודי בהיכל החמשי יעו"ש. חיים ומלך שם

⁵³ רמב"ם הלכות פרה אדומה פרק ט הלכה א

⁵⁴ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קסט לח

⁵⁵ סדר החליצה שם נג

הלכה למעשה ולמשיחא ברך היומי

מסכת סוטה

הלכתא למשיחא

ט. מביא מים שדם ציפור ניכר בהן ונמה רביעית

כבר התבאר לעיל דף טו: שלטתרת המצורע⁵⁶, מביא מזרק של חרש חדש, וקבלה היא שיהיה חדש, ונותן לתוכו רביעית מים חיים הראויין לקדש אותן מי הטאת.

י. הקדים עפר למים פסול ... אל כלי דוקא עליו לערבן ... אל כלי שתהא חיותן בכלי

המים שמקדשין⁵⁷ באפר הפרה, אם נתן האפר תחילה ואח"כ נתן עליו המים פסול, ומהו זה שנאמר בתורה (במדבר יט פסוק יז) ונתן עליו מים חיים, פירוש, ונתן על האפר מים חיים שהיו בכלי⁵⁸, לומר שיערב האפר במים שבכלי, עד שיהיו המים צפין עליו⁵⁹ כדי לערב את האפר במים. ולפיכך יש לערות את המים אל הכלי תחילה, וכשהמים מגיעים אל הכלי עדיין אין שם דבר אחר. אחר כך "ונתן עליו" יתן את האפר אל המים, אך אל ישאיר את האפר צף על פני המים, אלא יערב אותו במים על ידי בחישה, ונמצא שהמים הם עתה מעל האפר⁶⁰.

⁵⁶ רמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק יא הלכה א

⁵⁷ רמב"ם הלכות פרה אדומה פרק ט הלכה א

⁵⁸ פי' הרמב"ן על התורה שם.

⁵⁹ ר"ל שיערבם יפה ויחזרו המים שתחתיו עליו.

⁶⁰ נתינת האפר אל המים ובחישתו במים קרויה "קידוש" והמים שהאפר נתערב בהם קרויים "מי הטאת". אין מי הטאת נעשין מי הטאת אלא עם מתן האפר" (תמורה יב ע"א). המים המיועדים למי הטאת חייבים להתקבל בכלי. אולם "בכל הכלים מקדשים אפילו בכלי גללים וכו' אין ממלאין ואין מקדשין ואין מזיין מי הטאת אלא בכלי" (פרה ה, ה). יש לקבל את המים בכלי ישר מן המעיין (שם ו, ה). כל מים נובעים שאינם מכובים אלא במקרים נדירים קרויים "מים חיים", ובלבד שלא חל בהם שינוי כימי ("מוכין"), הוה אומר: אינם מלוחים ואינם פושרים (שם ה, ט). אמת המים הבאה מרחוק כשרה בתנאי שלא נפסק הקילוח (שם ה, יא)